

Munkavállalási célú migrációs hajlam vizsgálata az Érsekújvári járásban a COVID-19 második hulláma alatt

Marča Roland

Hallgató, Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar
126410@student.ujs.sk

Korcsmáros Enikő

Egyetemi adjunktus, Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar, korcsmarose@ujs.sk

Absztrakt: Napjaink egyik legvitatottabb kérdései közé tartozik a migráció, azon belül is a határon átívelő mobilitás. Az általunk kutatott kérdéskör rendkívül aktuális és összetett, hiszen a határon átívelő mobilitás változatossága és komplexitása következtében minden egyént más tényező ösztönöz arra, hogy elhagyja szülőföldjét és más országban vállaljon munkát. Az egyes gazdasági tényezők, valamint a migrációs döntést elősegítő tényezők esetenként különbözhetnek. A COVID-19 világjárvány jelentős hatást gyakorol az egyes gazdasági szegmensekre, valamint területekre egyaránt. A koronavírus-járvány ellen bevezetett óvintézkedések tehát nagymértékben befolyásolják a határon átívelő mobilitást is. A járvány kezdeti időszakában rengeteg vállalat működése vált kérdésessé, ebből adódóan számos munkahely került veszélybe. A kényszerhelyzett miatt Szlovákiában jelentősen megnövekedett a munkanélküliek száma, ezzel párhuzamosan pedig a munkanélküliségi ráta is. Kutatásunkban vizsgáljuk, hogy az idegen nyelv tudása, az egyes gazdasági tényezők, valamint a munkahelyi elégedetlenség és az ahhoz fűződő faktorok milyen mértéken befolyásolják a felmérésünkben résztvevő egyének határon átívelő mobilitási döntését, illetve, hogy a nők hajlamosabbak-e az elvándorlásra.

Kulcsszavak: migráció, mobilitás, COVID-19

1 Bevezetés

A munkaerő-mobilitás napjaink egyik legvitatottabb kérdéskörei közé sorolható, hiszen nagymértékben befolyásolja az emberiség mindennapjait. A külföldi munkavállalást ösztönző tényezők behatárolása egy nagyon összetett feladatnak minősül a kutatók számára, hiszen minden egyént más ösztönöz arra, hogy

elhagyják szülőföldjüket és más országban próbáljanak szerencsét. Az országok népességeltartó és népességmegtartó képessége kulcsfontosságú szerepet játszik az általunk vizsgált témakörben. Az emberek jelentős része a nagyobb bérezési lehetőségek, valamint juttatások és jobb munkalehetőségek reményében hagyják el az ország határait. A befogadó országok részéről elmondható, hogy azon külföldi munkavállalók az ideálisak, akik rendelkeznek kellő munkatapasztalattal, így egyből beilleszthetők a munkaerőpiacba. Az Európai Unió csatlakozást követően az embereknek megadatott a lehetőségük arra, hogy szabadon átléphessék az ország határait, így növelve az esélyét az elvándorlásnak. Az új koronavírus-járvány rendkívül gyors terjedése miatt azonban ez a lehetőség nagymértékben korlátozásra került. A közelmúltban nem volt ehhez hasonló helyzet, így számos ország nem volt felkészülve a világjárványra. A COVID-19 ellen bevezetett óvintézkedések által rengeteg ember megélhetése vált kérdésessé a külföldön való munkavállalás kérdése pedig bizonytalanná vált az emberekben. A határon átívelő mobilitást csak nagyon nehéz körülmények között, vagy szinte egyáltalán nem lehetett megvalósítani ezen korlátozások ideje alatt. A járvány ideje alatt Szlovákiában nagymértékben növekedett a munkanélküliségi ráta, valamint a bruttó hazai termék értéke lényegesen lecsökkent. Ennek következtében merülhet fel a kérdés, hogy a jelenlegi nehéz helyzet alatt milyen tényezők ösztönzik az embereket arra, hogy a korlátozásokat követően más országban vállaljanak munkát? Felmérésünkben különböző leíró statisztikai módszerek, valamint statisztikai tesztek segítségével szeretnénk betekintést nyújtani a mobilitást befolyásoló tényezőkbe.

2 Szakirodalmi áttekintés

2.1 A COVID-19 hatása a nemzetközi munkaerő-mobilitásra

A következő alfejezetben nemzetközi szakirodalmak segítségével szeretnénk betekintést nyújtani a jelenlegi munkaerő-mobilitás helyzetébe. A 2019-ben kitört koronavírus-járványhoz hasonlót még nem tapasztaltunk a közelmúltban. Az új ismeretlen vírus számos szektor működését ideiglenesen megállította. Az eddig természetesnek vett utazási lehetőségek az elmúlt lassan másfél évben határozatlan időkre elérhetetlenek voltak az emberek számára. Ebből adódóan a nemzetközi mobilitás is nagymértékben korlátozódott.

A COVID-19 világjárvány többdimenziós válságot okozott, hiszen a válság kihatással van az egészségügyre, gazdaságra és a szociális életre egyaránt. Unió szinten Európa általában nagyon jól reagált a járvány első hullámára. A 2020-as év nyarán a lazításoknak köszönhetően az élet viszonylag kezdett visszaállni a járvány előtti helyzetre. A nyári hónapok után azonban a második hullám sokkal

komolyabban érintette az egyes szektorok tagjait és hatalmas károk voltak mérhetőek a 2020-as év végére. [4]

A mobilitás szerepe a politikai döntéshozók körében egy gyakran vitatott kérdéskör a COVID-19 világjárvány elleni küzdelem során. A COVID-19 világjárvány terjedése során a legtöbb gazdasági és pénzügyi mutatók jelentős romlást mutattak. Tekintettel arra, hogy a koronavírus-járvány miatt a legtöbb mutató jelentősen változott, a COVID-19 járványt a világ valaha tapasztalt legbefolyásosabb globális jelenségének tekintik. [12] A korlátozások nagymértékben befolyásolták a társadalmi és gazdasági életet egyaránt. A korlátozások időtartama pedig csak rosszabbítja a helyzetet. Az első hullám során már jelentős veszteségeket szenvedtek az iparágak a leállásoknak köszönhetően, mely drámaian növeli annak az esélyét, hogy az egyes vállalkozások kiesnek az üzleti életből. [5] Azokban az országokban, ahol az emberek különösen tartanak a fertőzéstől, drámaian csökken a szolgáltatásnyújtás kapacitása a járvány korai szakaszában. Ennek értelmében az Egyesült Királyság kormányának hivatalos kommunikációja aktívan ösztönözte a lakosokat a buszok, villamosok, metrók és vonatok mellőzéséről. [14] A tömegközlekedési ágazat a járvány kezdete óta az egyik legnagyobb használatcsökkenésről számolhat be. Ez a jelenség valószínűleg a fertőzés kockázatának tudható be. [20]

A kutatók úgy vélik, hogy bár a koronavírus-járvány ellen jelenleg bevezetett szigorú óvintézkedések jelentősen érintették a turizmust és a vendéglátást egyaránt, még nem teljesen világos, hogy az emberek mobilitása hogyan és milyen irányban reagál majd a beavatkozásokra kifejezetten a turisztikai városokban. [27] Egy nemzetközi kutatás alapján [13] a koronavírus-járvány 1. Hulláma alatt a mobilitási változások V-alakú tendenciát követtek, hiszen az emberek mobilitása először a COVID-19 korai szakaszában jelentős mértékben visszaesett, azonban áprilistól júniusig elkezdett visszatérni a járványt megelőző időszakra. A kutatás eredményei kimutatták, hogy a változás üteme jelentősen összefügg a legtöbb kulcsfontosságú kérdéskörrel, ilyenek közé sorolható például a szegénységi szint, mobilitási korlátozásokkal kapcsolatos szigorítások, valamint a politikai pártállás egyaránt. A külföldi munkavállalók és azok főbb célállomásai, tehát az egyes országok jelentős nehézségekkel néznek szembe a koronavírus-járvány ellen bevezetett óvintézkedések miatt. A helyzet kibontakozásától függően az üzleti tevékenységek ideiglenesen, vagy teljesen leállnak. Ez a tény nagyban zavarja a kommunikációt és a közlekedést egyaránt. Ennek következtében a külföldi munkavállalóknak és a helyi vállalkozásoknak új megoldás szükségeltetik. [10] A politikai döntéshozóknak azonban óvatosan kell hozzáállni a mobilitás kérdésköréhez, hiszen a visszatérés ösztönzésével nagymértékben megindulhat egy újabb hullám világszerte, mely szintén jelentős károkat okozhat. [16]

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet [8] kutatása alapján a világjárvány következtében rengeteg ember elveszítette munkáját, valamint a munkaórák száma is jelentősen redukálódott. A kutatás adatai alapján szektoronként különböző mértékben érintette a járvány a külföldi munkavállalókat. Ennek tekintetében megfelelő politikai eszközök és módszerek bevezetése szükségeltetik annak

érdekében, hogy a külföldi munkavállalók túlvészeljék a járvány miatt kialakult nehéz helyzetet. A politikai eszközök segítségével a külföldi dolgozók számára is szükséges biztosítani az esetleges távmunkát, valamint az ahhoz szükséges kommunikációs eszközöket. Továbbá, szükséges biztosítani a biztonságos munkakörnyezetet és a járvány alatti jövedelemtámogatást egyaránt. [17] Gelatt, Batalova és Capps [7] tanulmánya alapján elmondható, hogy a COVID-19 járvány eltérő hatással bír a női és a férfi dolgozókra. A női dolgozók sebezhetőbbek és kiszolgáltatottabb helyzetbe kerültek az új járvány miatt. Ennek következtében az úgynevezett "Build Back Better" kezdeményezés egy remek lehetőség arra, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő külföldi munkásokat megóvják a jövőbeni sokkuktól. A szervezet [9] egy másik kutatása alapján elmondható, hogy a járványügyi válság sokkal súlyosabban érintette az alacsonyabb szintű kvalifikációval rendelkező egyéneket. Ezen egyének számára kiváltképp nagy a jövedelemkiesésük, azonban ez a tény elmondható azokról is, akik számára a bevétel rövid távon a túlélést biztosította.

A fenti tények tekintetében minden munkavállalót egyenlőséggel, méltósággal és tisztelettel kell kezelni, nemtől és migrációs státusztól függetlenül. Az összes munkavállaló egészsége, jóléte és biztonsága, beleértve a migráns munkavállalókat is, mindig prioritást élvez különösen a COVID-19 egészségügyi válság idején. A külföldi munkavállalók magas stresszel és szorongással küzdenek a COVID-19 ideje alatt, hiszen távol vannak otthonuktól, valamint családjuktól. Ennek értelmében a külföldi dolgozókat teljes mértékben támogatni kell bármilyen formában. A stressz és szorongás leküzdésére megfelelő megoldást nyújthatnak a pszichoszociális támogató tevékenységek, tanácsadási szolgáltatások és forródrótvonalak. [11] A járvány terjedésének elkerülése miatt bevezetett óvintézkedések mind az országokon belül mint pedig azokon kívül jelentős fennakadásokat okoztak a közlekedési hálózatokban és a munkaerőpiacon egyaránt, mely jelentősen érintette a külföldi munkavállalókat. Az ebből adódó stresszt mind a külföldi munkavállalók mind pedig azok családjai nagymértékben megérik. [26]

2.2 A szlovák gazdaság a COVID-19 ideje alatt

Friedmannová et al., [6] kutatása alapján a COVID-19 világjárvány előtt Szlovákiára nagymértékben jellemző volt a visszatérési hullám, mely mögött az egyre magasabb életszínvonal áll. A hazai vállalatok képesek voltak tisztességesen fizetni az idegen nyelvet beszélő képzett emberekért, különösen az informatikai, műszaki és gazdasági területeken.

A koronavírus-járvány ideje alatt Szlovákiában általánosságban elmondható, hogy nagyon szigorú szabályok kerültek bevezetésre annak érdekében, hogy az ismeretlen vírus terjedése csökkenő tendenciát mutasson, valamint, hogy a lehető legkevesebb ember fertőződjön meg. A bevezetett korlátozásoknak és

szabályoknak azonban árnyoldalai is vannak, hiszen ez nagymértékben kihatott a gazdaságra, munkanélküliségre, rengeteg vállalatra és munkavállalóra egyaránt.

A koronavírus-járvány okozta válság a szlovák gazdaság fejlődését nagymértékben korlátozni fogja az elkövetkező években. A vírus rohamos terjedése pedig nagyban befolyásolja a globális statisztikákat és változásokat, melyek párhuzamosan befolyásolják Szlovákia makrogazdaságát is. [18] A COVID-19 rendkívül nagy nyomást gyakorol a helyi munkaerőpiacra és a szlovák gazdaságra egyaránt. A Szlovák Köztársaságban elég nagy különbségek figyelhetők meg az egyes régiók között, hiszen Nyugat-Szlovákiában a munkahelyek 15%-át, míg Kelet-Szlovákiában a munkahelyek 44%-át sújtotta az új COVID-19 világjárvány [17] A 2020-as évben a vállalkozások vezérigazgatóinak egyharmada várta a recessziót vagy a válságot. A FORBES és a PWC [19] kutatása alapján elmondható, hogy a vezérigazgatók egyharmada válságra számít, azonban nem akkorára, mint a 2009-es évben. A 2020-as év januárjában a pandémia előtt rengeteg vezérigazgató jelentette ki, hogy a világgazdaság lassulni fog. Tisztában voltak azzal, hogy recessziónak nézünk elébe, azonban nem volt világos, hogy milyen mértékű lesz és, hogy mi fogja azt kiváltani. A COVID-19 járvány alatt Szlovákiában a digitalizáció került előtérbe, számos vállalatban a home office (távmunka), valamint a smart working (okos munkavégzés) alkalmazása került előtérbe. Utóbbinál az alkalmazottak otthonról és az irodából is dolgoznak. Azok a vállalatok, melyek már korábban felismerték és használták a technológia adta lehetőségeket, könnyebben bírkóznak meg a jelen helyzettel. Rengeteg vállalatnál tapasztalható azonban a modern technológiáktól való aggodalmaskodás, melyet legfőképpen a magas költségektől való félelem, valamint az új módszerek betanulásának időigényessége okoz.

A pandémia ideje alatt a Szlovák Köztársaság területére való belépés is nagymértékben korlátozódott. Ennek értelmében olyan személyek léphettek át a határt, akik érvényes ideiglenes vagy állandó lakhellyel rendelkeztek Szlovákia területén, vagy közeli hozzátartozói egy szlovák állampolgárnak, vagy rendszeres ingázók a munkahelyre. Az utóbbit azonban munkáltatótól kapott igazolással volt szükséges alátámasztani. Ez idő alatt szinte az összes határátkelő és a nemzetközi repülőterek is bezártak [4]

A Szlovák Statisztikai Hivatal [22] adatai alapján a 2020-as év harmadik negyedében a szezonális hatásoktól megtisztított munkanélküliek száma 196 500 volt. A 2019-es év azonos időszakához képest 35 300 személlyel nőtt a munkanélküliek száma. Svabova - Metzker - Pisula [24] kutatása alapján a munkanélküliségi ráta fejlődésének és az újonnan regisztrált álláskeresők növekvő számának elemzése alapján elmondhatjuk, hogy a munkanélküliségi ráta fejlődése tükrözi a koronavírus-járvány ellen bevezetett óvintézkedések időszakát, hiszen ezen korlátozások számos szektor működését korlátozták, vagy teljesen leállították.

A Szlovák Köztársaság a lehetőségek szerint igyekszik segíteni a COVID-19 világjárvány által sújtotta gazdasági szereplőket. A terv szerint az állam a járvány miatt bezárni kényszerült vállalatok alkalmazottainak bérének 80%-át átfizeti. Továbbá, segíti azon önálló tevékenységet folytató magánszemélyeket, akik bezárták vállalkozásukat, de az alkalmazottaikat megtartották. Ilyen esetben 80%-os bértámogatást igényelhetnek az érintettek. Ezt követően azon önálló tevékenységet folytató magánszemélyek is igényelhetnek állami segítséget, akiknek a vállalatuk forgalma 20%-kal csökkent, azonban ebben az esetben a támogatás mértéke a forgalom lecsökkenésének mértékétől függ. [3] A 2021-es évet tekintve a szlovák gazdaság várhatóan erőteljes GDP növekedési ütem mellett talpra fog tudni állni. Ennek ellenére azonban a COVID-19 világjárvány okozta jelentős gazdasági romlás hatásai nem fognak teljesen megszűnni. A lezárási intézkedések nagymértékben megterhelték a belföldi keresletet. Ez leginkább a vállalatok tárgyszerűsítés-befektetéseire vonatkozik, mivel a bizonytalanságból és az alacsony kapacitáskihasználtságból való kilábalás nem lesz azonnali. A háztartások fogyasztása várhatóan gyorsan növekedésnek indul és helyreáll, különösen a kormányzati támogatási intézkedéseknek köszönhetően, amelyek korlátozzák a munkaerőpiac romlását. A munkanélküliségi ráta ugyanis 2020 októberében 7%-ra nőtt az egy évvel korábbi 5,7%-hoz képest, így tehát elmondható, hogy még mindig erős regionális különbségek vannak Kelet és Nyugat-Szlovákia között. [1]

3 Módszertan

Kutatásunk legfőbb céljai közé tartozik feltárni, hogy az idegen nyelv tudása, az egyes gazdasági tényezők, valamint a munkahelyi elégedetlenség és az ahhoz fűződő faktorok milyen mértéken befolyásolják a felmérésünkben résztvevő egyének határon átvándorló mobilitási döntését a COVID-19 járvány második hulláma alatt. Továbbá, kutattuk, hogy a nők hajlamosabbak-e az elvándorlásra. Kutatásunk első hipotézisével azt vizsgáltuk, hogy az idegen nyelv tudása és a migrációs hajlam között kimutatható-e kapcsolat. Kutatásunk második hipotézisével azt vizsgáltuk, hogy a nők hajlamosabbak-e arra, hogy az elkövetkezendő 2 éven belül elhagyják szülőföldjüket és más országban vállaljanak munkát.

A leíró kutatásunk során az egyszerű keresztmetszeti kutatási módszert választottuk, hiszen az alapsokaságból egyszerű mintát vettünk, melyből az információgyűjtést végeztük. A vizsgált célpopulációt az Érsekújvári járás állandó vagy ideiglenes lakhellyel rendelkező egyénei jelentették. A válaszok begyűjtésére egy online változatú kérdőíves lekérdezést választottunk, annak érdekében, hogy a szükséges mintavétel terjedelme minél nagyobb legyen. A mobilitás kérdésköréhez viszonyuló vizsgált célpopuláció véleményének adatfelvétele 2020 szeptemberétől november végéig történt. A kérdőívvezetés egyaránt történt

szlovák, illetve magyar nyelven, ugyanis az Érsekújvári járás lakosságának jelentős része szlovák nemzetiségű.

Wiley [25] alapján a kutatásunk elején rendkívül fontos elvégezni a minta nagyságára vonatkozó szükséges kalkulációkat, annak érdekében, hogy a szükséges mintavétel terjedelme visszavetíthető legyen a vizsgált sokaságra. Ennek kielégítésére a következő képletet használtuk:

$$n = \frac{Z^2 P(1 - P)}{d^2}$$

Ahol az n = a minta nagysága, mely a Szlovák Statisztikai Hivatal [21] adatai alapján 117 428 ember, 95%-os konfidenciaintervallumnál a Z kritikus értéke 1,96, a P = elvárt gyakorisági részvétel 40%, és a d = 5%-os határérték. Amennyiben a szükséges adatokat megfelelően helyettesítjük be a képletbe, úgy megtudhatjuk, hogy összesen 368 kitöltés szükséges ahhoz, hogy a kapott eredmények visszavetíthetőek legyenek az Érsekújvári járás lakosságára. A kutatásunk az 512 helyesen kitöltött válasszal reprezentatívnak mondható.

A szlovák nyelvű kérdőívünkre összesen 258 válasz érkezett be, míg a magyar kérdőívénél 254 válasszal rendelkezünk. Bizonyos kérdéseknél a válaszadóknak eshetőségük nyílt saját véleményük kinyilvánítására is az egyéb válaszadási lehetőségnek köszönhetően. Az egyes attitűd-jellemzők vizsgálatát Likert-skála segítségével végeztük, ahol a százalékos megoszlást követően súlyozott számtani átlagot, valamint szórást is számoltunk, annak érdekében, hogy átfogóbb képet kapjunk az egyes állítások befolyásolásának mértékéről.

Kutatásunk első hipotézise a következő volt:

H0: A válaszadók idegen nyelvi tudása és külföldre való migrációs hajlama között nem mutatható szignifikáns kapcsolat.

H1: A válaszadók idegen nyelvi tudása és külföldre való migrációs hajlama között szignifikáns kapcsolat mutatható ki.

A hipotézisünk analízise során a keresztábrázatunk függő változójaként a migrációs hajlamhoz kapcsolódó válaszokat jelöltük, míg független változóként a kérdőívben résztvevő egyének idegen nyelvi ismereteihez köthető válaszokat határoztuk meg. Változóink nominális, illetve ordinális mérési szinten mért változók. Ennek értelmében a Pearson-féle khi-négyzet-próba segítségével vizsgáljuk meg hipotézisünket az SPSS programban. Keresztábrázatunkat kiegészítettük adjusztált reziduummal is, mely értéke két változó kategóriáinak kapcsolatát határozza meg. Az általunk elkészített keresztábrázatban tehát a kapcsolat az Igen beszélek idegen nyelvet és a Szinte biztos vagyok benne attribútumok között, valamint a Nem beszélek idegen nyelvet és a Szinte biztos, hogy nem vállalom munkát külföldön attribútumok között mutatható ki. A minta nagyságának köszönhetően az elvárt gyakoriság minden egyes cellájában

rendelkezünk legalább öt beérkezett válasszal, ennek köszönhetően a chí-négyzet-próba feltétele teljesül. A hipotézis esetében megvizsgáljuk a Cramer-féle V együttható értékét, miszerint az érték a két változó közötti kapcsolat erősségét mutatja meg.

Kutatásunk második hipotézise a következő volt:

H0: A nők nem hajlamosabbak arra, hogy az elkövetkezendő két éven belül elhagyják szülőföldjüket és más országban vállaljanak munkát.

H2: A nők hajlamosabbak arra, hogy az elkövetkezendő két éven belül elhagyják szülőföldjüket és más országban vállaljanak munkát.

A kutatásunk második hipotézise esetében normalitásvizsgálatot végeztünk, ugyanis a mélyebb elemzés érdekében elsősorban szükséges megvizsgálni, hogy a változó értéke normális eloszlású-e vagy sem. Ennek okán Kolmogorov-Smirnov tesztet hajtottunk végre, hogy statisztikai tesztekkel is alá tudjuk támasztani, hogy a változónk normális eloszlású-e vagy sem. A teszt elvégzését követően konstatálhatjuk, hogy az általunk vizsgált változó nem normális eloszlású, ennek következtében a hipotézis-elemzéshez Mann-Whitney U próbát végeztünk az SPSS statisztikai programban, annak érdekében, hogy megvizsgáljuk, hogy van-e szignifikáns különbség a változók között. A Mann-Whitney próbára vonatkozó feltételek a mi esetünkben teljesülnek, hiszen a kitöltők és a minták függetlenek, valamint legalább ordinális mérési szintű adattal rendelkezünk a függő változó esetében.

4 Kutatás eredményei

A tanulmány ezen fejezetében a felmérésben résztvevő Érsekújvári járásban állandó vagy ideiglenes lakhellyel rendelkező egyének válaszai kerülnek elemzésre.

Kutatásunk szerves részét képezik az olyan gazdasági tényezők kutatása, melyek esetlegesen befolyásolhatják a felmérésben résztvevő egyének határon túli munkavállalási döntésüket. Ebből adódóan kérdeztünk rá különböző faktorokhoz fűződő attitűdökre, mint például az adókulcs nagysága, eltérő hétvégi juttatások, egészségbiztosítás díja, átlagbér és a bruttó alapbér összege, minimális órabér, gyermekekre vonatkozó adóbónusz összege, munkavállaló által fizetendő biztosítási díjak, szülői támogatás összege, tizenharmadik fizetés. A vizsgálatot Likert-skála segítségével végeztük. A beérkezett eredményeket követően a százalékos megoszlásból súlyozott számtani átlagot, valamint szórást is számoltunk, így átfogóbb képet kapva az esetleges külföldi munkavállalást befolyásoló tényezőkről.

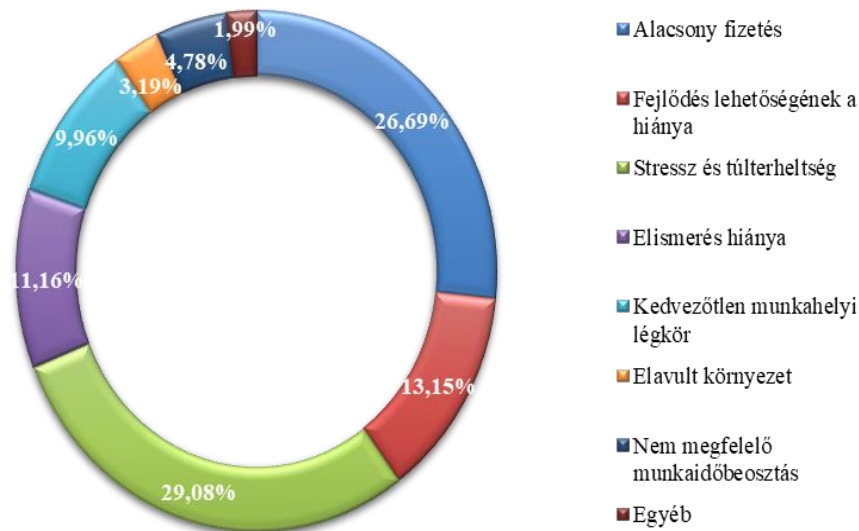
	Súlyozott átlag	Szórás
Bruttó alaplábér (580,00€)	2,87	1,49
Minimális órabér (3,3330 €)	2,86	1,49
Étkezési utalvány értéke	2,35	0,39
Gyermekre vonatkozó adóbónusz	2,05	0,52
Átlagbér (1 086€)	3,00	1,51
Munkavállaló által fizetendő biztosítási díjak (9,4 %)	2,96	1,46
Szülői támogatás („anyasági”)	2,64	0,72
Egészségbiztosítás díja (14 %)	2,88	1,45
Tizenharmadik fizetés	2,63	1,47
Juttatás a szombati munkáért (45-50 %-a minimális órabérnek)	2,69	1,49
Juttatás a vasárnapi munkáért (90-100 %-a minimális órabérnek)	2,42	1,49
Juttatás az éjszakai munkáért (35-40 %-a minimális órabérnek)	2,53	1,53
Juttatás az ünnepek alatt végzett munkáért (100 %-a minimális órabérnek)	2,37	0,41
Adókulcs nagysága (19-25 %)	3,22	1,42

1. táblázat: Az egyes gazdasági tényezők befolyásolásának mértéke

Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

A vizsgált tényezők befolyásolásáról nem minden esetben vonhatóak le biztos következtetések, hiszen több tényezőnél is magas szórási értékeket kaptunk, így az eredmények egy része nem vetíthető vissza a teljes mintára. Ennek ellenére a gyermekre vonatkozó adóbónusz összegéről elmondható, hogy kismértékben befolyásolja az egyéneket, ugyanis a súlyozott számtani átlag értéke 2,05, míg a szórási érték 0,52. Az étkezési utalvány összege szintén kismértékben befolyásolja a válaszadók döntésmeghozatalát, hiszen az átlag értéke 2,35, míg a szórásé 0,39. Az ünnepek alatti juttatásokra is hasonló következtetést vonhatunk le, hiszen az átlag 2,37 a szórás pedig 0,41.

A kutatásunkban résztvevő egyének 40,05%-a elégedetlen volt jelenlegi munkahelyével, melyből adódóan megvizsgáltuk az esetleges munkahelyi elégedetlenséget okozó faktorokat is

1. ábra: A kérdőívben résztvevők munkahelyi elégedetlenségét okozó tényezők
Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

A felmérésben résztvevő egyénekről elmondható, hogy legnagyobb mértékben (29,08%) a stresszt és túlterheltséget jelölték, mint elégedetlenséget okozó tényezőt. Ezt követte az alacsony fizetés, melyet a kitöltők 26,69%-a jelölt meg. A munkahellyel kapcsolatos elégedetlenségi faktor kérdése csökkenő sorrendben a következőképp alakult: fejlődés lehetőségének a hiánya (13,15%), elismerés hiánya (11,16%), kedvezőtlen munkahelyi légkör (9,96%), nem megfelelő munkaidőbeosztás (4,78%), elavult környezet (3,19%) és végezetül a felmérésben résztvevő egyéneknek lehetőségük nyílt kinyilvánítani saját véleményüket az egyéb válaszadási lehetőségek köszönhetően, ahol többen is leírták, hogy a megfogalmazott faktorok együttesen okozzák elégedetlenségüket, vagy esetlegesen az utazás okozta fáradtság is megtalálható válaszként.

Kutatásunk első hipotézisével azt vizsgáltuk, hogy az idegen nyelv tudása és a migrációs hajlam között kimutatható-e kapcsolat.

A következő keresztábrán láthatóak az általunk megfigyelt értékek, az elvárt gyakorisági értékek és nem utolsósorban a megfigyelt értékek százalékos eloszlása, valamint adjusztált reziduum értéke.

		Migrációs hajlam					Total	
		Szinte biztos, hogy igen	Nagy esélyt látok rá	Talán vállalok majd munkát	Nem látok rá nagy esélyt	Szinte biztos, hogy nem		
Idegen nyelvi ismeret	Igen	Count	64	43	64	83	117	371
		Adjusted Residual	3,6	0,1	2,7	-1,3	-3,5	
	Nem	Count	7	16	11	39	68	141
		Adjusted Residual	-3,6	-0,1	-2,7	1,3	3,5	
Total		Count	71	59	75	122	185	512

2. táblázat: Az idegen nyelv ismerete és a válaszadók migrációs hajlamának keresztábrázata
Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

A két változó közti kapcsolat vizsgálatára nem elegendők a keresztábrázlatban fellelhető értékek, ezért elvégezzük a khi-négyzet-próbát. A próba elvégzésekor 5%-os szignifikanciaszinttel dolgozunk.

	Value	Df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,430 ^a	4	0,000
Likelihood Ratio	29,230	4	0,000
Linear-by-Linear Association	20,240	1	0,000
N of Valid Cases	512		

3. táblázat: Khi-négyzet-próba
Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

A 3. táblázat alapján a megkérdezettek idegen nyelvi tudása és a migrációs hajlama között szignifikáns kapcsolat áll fenn, hiszen a szignifikanciaszint értéke $0,001 < 0,05$. A hipotézisünk esetében nominális és ordinális változókról beszélhetünk, ennek értelmében a Cramer-féle V együttható értékét is megvizsgáljuk.

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	0,227	0,000
	Cramer's V	0,227	0,000
N of Valid Cases		512	

4. táblázat: Cramer féle V együttható értéke
Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

A Cramer-féle V együttható értéke 0,227, az összefüggése pedig szignifikáns, ugyanis a szignifikanciaszint értéke kisebb mint 0,05. Ennek értelmében a két változó között lévő szignifikáns kapcsolat mérsékelt erősséggel jellemezhető. Az elemzéseket követően a nullhipotézist elvetjük és az alternatív hipotézist pedig elfogadjuk.

Kutatásunk második hipotézisével azt vizsgáltuk, hogy a nők hajlamosabbak-e az elvándorlásra mint a férfiak. Elsősorban szükséges lefuttatni a Kolmogorov-Smirnov normalitásvizsgálatot annak érdekében, hogy megtudjuk, hogy a vizsgált változónk normális eloszlású-e.

	Statistic	df	Sig.
Munkavállalási hajlam	0,219	512	0,000

5. táblázat: Kolmogorov-Smirnov normalitás vizsgálat
Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

Az 5. Táblázat alapján a Kolmogorov-Smirnov tesztnek köszönhetően megtudhattuk, hogy az általunk vizsgált függő változó nem követ normális eloszlást, melynek értelmében a következőkben a Mann-Whitney U tesztet végezzük el a vizsgált változók elemzésére.

	Nem	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Munkavállalási hajlam	1	211	221,82	46803,00
	2	301	280,81	84525,00
	Total	512		

6. táblázat: Ranks táblázat

Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

A teszt lefuttatásakor a csoportosító változónk a Nem volt, ahol az 1-es jelképezte a férfi nemet, míg a 2-es a női nemet. A 6. Táblázatban fellelhető rangok értékei (Mean Rank) alapján elmondható, hogy a női válaszadók (2-es csoport) esetében nagyobb rang értékkel rendelkezünk, így a továbbiakban alkalmasnak találjuk a Mann-Whitney U teszt vizsgálatát.

Munkavállalási hajlam	
Mann-Whitney U	24437,000
Wilcoxon W	46803,000
Z	-4,601
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,000

7. táblázat: Mann-Whitney U teszt

Forrás: saját szerkesztés primer adatgyűjtés alapján

A Mann-Whitney tesztet alkalmazva a női nem (Mdn = 4) körében szignifikánsan nagyobb hajlandóság mutatható ki a külföldi munkavállalás illetően, mint a férfiak (Mdn = 3) esetében. $U=24437,000$, $Z= -4,601$ $p < 0,001$ (1-oldali). A szignifikáns kapcsolat esetében a továbbiakban szükséges még meghatározni az összefüggés erősségét. Rosenthal (1994) alapján a hatás erősségét úgy kaphatjuk meg, hogy az abszolút Z értékét elosztjuk a minta nagyság négyzetgyökével, tehát a következő képletet alkalmazzuk:

$$r = \frac{Z}{\sqrt{N}}$$

A képlet behelyettesítését követően megállapíthatjuk, hogy a hatás erőssége 0.215 mely alacsony erősséggel jellemezhető Cohen [2] alapján.

Következtetések

A kutatásunk elméleti részében említésre került, hogy a COVID-19 világjárvány milyen befolyással van az egyes gazdasági és társadalmi problémákra egyaránt. Svabova és Kramarova [23] kutatása alapján elmondható, hogy Szlovákiában a munkanélküliség súlyos gazdasági, társadalmi és politikai problémaként van jelen, mely negatívan érinti a nemzetgazdaságot és a társadalmat és közvetlenül a munkanélkülieket egyaránt. A munkaerőpiaci politika tehát logikusan az új munkahelyek teremtése és a munkanélküliség terheinek csökkentése felé szükségeltetik irányulnia. A foglalkoztatáspolitikai intézkedések révén az állam részéről szükséges kifejezetten támogatni a munkanélkülieket, hogy a munkaerőpiacra sikeresen beilleszkedjenek, mellyel a munkaerőpiacról való kiszorulást lehet kiküszöbölni. Kutatásunk gyakorlati részének köszönhetően megtudhattuk, hogy a résztvevő egyének jelentős része az elismerés hiánya a stressz és túlterheltség, valamint a fejlődés lehetőségének a hiánya miatt elégedetlen munkahelyével. Ennek kiküszöbölésére véleményünk szerint az adott vezetőnek lényeges lenne nagyobb figyelmet fordítani a humán erőforrásra. Ebből eredően azokban a vállalatokban ahol leginkább alkalmazottak végzik a munkát kiváltképp fontos odafigyelni az emberekre, hiszen a megfelelő munkakörnyezet pozitívan befolyásolja a teljesítményt, míg a túl sok stressz kiégéshez is vezethet. Ezzel párhuzamosan a vezetői kommunikáció némi változtatást igényel, ugyanis az alkalmazottak lényegesnek tartják a visszacsatolást, mely véleményünk szerint elengedhetetlen ahhoz, hogy tudják jól végzik-e munkájukat, melyből esetlegesen további motivációt nyernek a jövőbeni munkavégzésükhöz. A konstruktív, építő jellegű kritika mellett lényegesnek tartjuk az elismerés kifejezését is. A hipotézisek elemzése során megtudhattuk, hogy az idegen nyelv és a migrációs hajlandóság között szignifikáns kapcsolat van. A keresztábrázat adjusztált reziduum értékei alapján elmondható, hogy azon egyének, akik jelenleg is beszélnek valamilyen idegen nyelvet, biztosak abban, hogy az elkövetkezendő években külföldön vállalnak munkát, míg azon egyének akik nem beszélnek valamilyen idegen nyelvet, biztosak abban, hogy nem utaznak külföldre munkavállalás céljából. Ezen tények tudatában elmondható, hogy a külföldre való munkaügyi kiutazás nem a nyelvtanulásra irányul. Véleményünk szerint manapság az idegen nyelv tudása szinte már mindenhol elvárt, hiszen az idegen nyelvi tapasztalat számos helyzetben előnyt jelenthet a munkavállalók számára, különösképp a nagyvállalatok szemében, ugyanis az exponenciálisan fejlődő munkaerőpiacon sok esetben előnyben részesítik azon egyéneket, akik rendelkeznek idegen nyelvi tudással, melyet esetlegesen nyelvvizsgával tudnak alátámasztani. Ennek hátterében áll az is, hogy ezen személyekről feltételezik, hogy képesek önálló munkavégzésre, megtalálják magukat az egyes helyzetekben és magabiztosabban állnak a kihívások elé. A felmérésben résztvevő egyének jelentős része elégedetlen volt jelenlegi munkájával. Az egyes munkahelyi elégedetlenséget okozó faktorok közé sorolható az alacsony fizetés, fejlődés lehetőségének a hiánya, elismerés hiánya, stressz és túlterheltség, kedvezőtlen munkahelyi légkör, valamint a kedvezőtlen munkaidőbeosztás. A hipotézis-

elemzés során mindkét hipotézis esetében az alternatív hipotézist elfogadtuk és a nullhipotézist pedig elvetettük. Kutatásunk során lényegesnek tartjuk figyelembe venni a tanulmány limitációit is, melyek fontos szerepet töltenek be a kutatásunk folytatásában. Az általunk vizsgált Mann-Whitney U tesztnek köszönhetően megtudtuk, hogy a nők szignifikánsan hajlamosabbak az elvándorlásra. Véleményünk szerint szükséges lenne megvizsgálni az előbb említett tény okát, valamint az esetleges céldesztinációkat is. Végezetül úgy gondoljuk, hogy a kutatásunkat szükséges lenne kiterjeszteni a Nyitrai kerület többi járására is, így megvizsgálva az adott kerület lakosságának véleményét a COVID-19 idején.

Köszönetnyilvánítás

Jelen kutatást a Collegium Talentum 2021- Sapientia Hungariae Alapítvány programja támogatta.

Hivatkozások

- [1] COFACE: Major Macro Economic Indicators in Slovakia, February 2021.
- [2] Cohen J: Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences (2nd ed), in Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. 1988
- [3] Congressional Research Service: Global Economic Effects of COVID-19, in Members and Committees of Congress, 26 April 2021, pp:1-151.
- [4] European Union Agency For Fundamental Rights: Coronavirus COVID-19 outbreak, in the EU Fundamental Rights Implications, Centre for the Research of Ethnicity and Culture, 23 March 2020, pp: 1-14.
- [5] Fasani F. Mazza J: Being on the Frontline? Immigrant workers in Europe and the COVID-19 pandemic, in Discussion Paper Series – IZA, Institute of Labor Economics, December 2020, pp:1-38.
- [6] Friedmannová D et al: Vybrané priority integrovanej infraštruktúry v nadväznosti na zvýšenie PRIESTOROVEJ mobility pracovnej sily, in Národný projekt. IA MPSVR SR – Operačný program ľudské zdroje, 2019. pp: 1-227.
- [7] Gelatt J. Batalova J. Capps R: An early readout on the economic effects of the COVID-19 crisis, Migration Policy Institute, November 2020, pp: 1-13
- [8] International Labour Organization: COVID-19 and the world of work. Seventh edition, updated estimates and analysis, ILO Monitor, 25 January 2021, pp: 1-35
- [9] International Labour Organization: The jobs impact of COVID19: Rapid labour force survey (RLFS/E), supported by the Project on Addressing the Root Causes of Migration in Ethiopia, August 2020, pp: 1-24
- [10] International Organization for Migration: Labour mobility and skills in response, recovery and post COVID-19 pandemic, Policy Brief: Labour Mobility and Human Development Division, 27 January 2021, pp. 1-7

- [11] IRIS Ethical Recruitment COVID-19. Guidance for employers and business to enhance migrant worker protection during the current health crisis, May 26th 2020, pp: 1-10
- [12] Kartal M T. Depren Ö. Depren S K: The Determinants of Main Stock Exchange Index Changes in Emerging Countries: Evidence from Turkey in COVID-19 Pandemic Age, in Quantitative Finance and Economics, 4(4), 2020, pp. 526-541
- [13] Kim J. Kwan M P: The Impact of the COVID-19 Pandemic on People's mobility: A longitudinal study of the U.S from March to September of 2020, in Journal of Transport Geography, 93, 2021.
- [14] Lee W D. Matthias Q. Schwanen T: The Association Between Socioeconomic Status and Mobility Reductions in the Early Stage of England's COVID-19 epidemic, in Health & Place, 69, 2021.
- [15] Marcus J S. Poitiers F N. Guetta-Jeanrenaud L. Grzegorzczuk M: European Parliament, The impact of COVID-19 on the Internal Market, requested by the IMCO committee, Policy Department for Economic, Scientific and Quality of Life Policies Directorate-General for Internal Policies, February 2021, pp:1-124
- [16] Noland B R: Mobility and the Effective Reproduction Rate of COVID-19, in Journal of Transport & Health, 20, 2021.
- [17] OECD: The potential impacts of COVID-19 on local labour markets, Job Creation and Local Economic Development 2020: Rebuilding Better, November 22 2020.
- [18] Pažický M. Žúdel B: Coronavirus infects the Slovak economy, Macroeconomic Forecast 2020 – 2023, April 15th, 2020, pp: 1-7.
- [19] PWC. Forbes: Slovak CEO Survey 2020, 11th edition, 2020. pp: 1-26.
- [20] Schmidt K. Sieverding T. Wallis H. Matthies E: COVID-19 – A Window of Opportunity for the Transition Toward Sustainable Mobility. in Transportation Research Interdisciplinary Perspectives, 10, 2021.
- [21] Štatistický úrad SR: Demografia a sociálne štatistiky, Bratislava ŠÚSR, 2020.
- [22] Štatistický úrad SR: Nezamestnanosť v 3. štvrťroku 2020, Bratislava ŠÚSR, 2020.
- [23] Svabova L. Kramarova K: An Analysis of Participation Factors and Effects of the Active Labour Market Measure Graduate Practice in Slovakia – Counterfactual approach, in Evaluation and Program Planning, 86, 2021.

- [24] Svabova L. Metzker Z. Pisula T: Development of unemployment in Slovakia in the context of the COVID-19 pandemic– December, 2020, pp: 114-123
- [25] Wiley W D: Biostatistics: A Foundation for Analysis in the Health Sciences. 7th edition. New York: John Wiley & sons. 1999.
- [26] World Bank Group: Potential responses to the COVID-19 Outbreak in support of Migrant Workers, Living Paper Version 10, June 19 2020, pp 1-51
- [27] Yang M. Han C. Cui Y. Zhao Y: COVID-19 and mobility in tourism cities: A statistical change-point detection approach, in Journal of Hospitality and Tourism Management, 47, 2021, pp: 256-261.